

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 54/2021
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Α΄ Τακτική Ολομέλεια
Συνεδρίαση της 1ης Απριλίου 2021

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης-Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Βασιλική Δούσκα, Στέφανος Δέτσης, Ευγενία Βελώνη, Βασιλική Πανταζή, Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Αντιπρόεδροι του Ν.Σ.Κ, Θεόδωρος Ψυχογιός, Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Στυλιανή Χαριτάκη, Δημήτριος Χανής, Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Δήμητρα Κεφάλα, Αντώνιος Τατσόπουλος, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Αλέξανδρος Ροϊλός, Αδαμαντία Καπετανάκη, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Κυριακή Παρασκευοπούλου, Χριστίνα Διβάνη, Σταύρος Σπυρόπουλος, Βασίλειος Καραγεώργος, Πέτρος Κωνσταντινόπουλος, Χρήστος Μηκίδης, Βασιλική Παπαθεοδώρου, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα- Ασημακοπούλου, Μαρία Σπάσου, Ευάγγελος Μαρίνης, Ιουλία Σφυρή, Κωνσταντίνος Ζαμπάρας, Μιχαήλ Τζουβάρας, Νικόλαος Μουκαζής, Θεόδωρος Ράπτης, Ευστράτιος Ηλιαδέλης, Παρασκευάς Χρυσοστομίδης, Ιωάννης Αλεξανδράκης, Νικόλαος Πατηνιώτης, Φωτεινή Δεδούση, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Ιωάννης Μπακόπουλος, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός Ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθμό πρωτ. Δ.ΕΙΣΠΡ.Ε 1071877/ ΕΞ/ 2019/16-5-2019 της Διεύθυνσης Εισπράξεων/Τμήμα Ε΄ της ΑΑΔΕ.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται: 1ο. Ποια η τύχη των κατασχέσεων που επιβλήθηκαν στα χέρια τρίτου μετά την λήξη των προσωρινών διαταγών που είχαν χορηγηθεί και την έκδοση των οριστικών αποφάσεων του Ειρηνοδικείου

Αθηνών και Ειρηνοδικείου Ερμούπολης με αριθμό 2966/2018 και 32/2018 αντίστοιχα, με τις οποίες ρυθμίστηκαν, σύμφωνα με το ν.3869/2010 οι οφειλές των καθών οι κατασχέσεις και συγκεκριμένα, εάν υφίσταται υποχρέωση άρσης των κατασχέσεων εκ μέρους του Δημοσίου ή περιορισμού τους στο ποσό ή ποσοστό που έχει ορισθεί ότι πρέπει να αποδοθεί από τον οφειλέτη στο Δημόσιο με τις παραπάνω δικαστικές αποφάσεις ή εάν οι κατασχέσεις αυτές αναπτύσσουν εκ νέου τα αποτελέσματα τους.

2ο. Ποια η τύχη των ποσών που είχαν τεθεί υπό μεσεγγύηση και των ποσών που ο τρίτος απέδωσε στο Δημόσιο μετά την έκδοση των παραπάνω δικαστικών αποφάσεων.

3ο. Σε περίπτωση που γίνει δεκτό ότι το Ελληνικό Δημόσιο υποχρεούται σε άρση των κατασχέσεων και, συνεπώς, σε επιστροφή του αποδοθέντος από τον τρίτο χρηματικού ποσού στον οφειλέτη, εάν μπορεί να γίνει συμψηφισμός των επιστρεπτέων ποσών με οφειλές προς το Ελληνικό Δημόσιο, οι οποίες έχουν υπαχθεί στο ν. 3869/2010 και έχουν ρυθμιστεί βάσει της δικαστικής απόφασης.

4ο. Σε περίπτωση θετικής απάντησης στο προηγούμενο ερώτημα, τα επιστρεπτέα ποσά θα συμψηφιστούν με τις ρυθμιζόμενες οφειλές μόνο μέχρι του ποσού που ισούται με το σύνολο των καταβολών που ορίστηκαν με τη δικαστική απόφαση ή καθ' όλη την έκταση των οφειλών που εντάχθηκαν στην δικαστική ρύθμιση.

Για τα παραπάνω ερωτήματα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α΄ Τακτική Ολομέλεια), γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο έγγραφο ερώτημα της Υπηρεσίας και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Με τα κατασχετήρια έγγραφα του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Σύρου με αριθμούς 10602, 10603, 10605 και 10606/30-3-201 επιβλήθηκε, την 31η.3.2017, αναγκαστική κατάσχεση στα χέρια διαφόρων πιστωτικών ιδρυμάτων (Εθνικής Τράπεζας, ΑΛΦΑ Τράπεζας, Τράπεζας Eurobank Ergasias και Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε αντίστοιχα), ως τρίτων, για την είσπραξη οφειλών της Λ.Ρ, συνολικού ποσού 11.230,18 ευρώ, ως κληρονόμου, κατά

ποσοστό $\frac{1}{4}$ εξ αδιαιρέτου, του αποβιώσαντος συζύγου της Γ.Ρ, σε βάρος του οποίου είχε βεβαιωθεί στη Δ.Ο.Υ. Σύρου, για φόρο εισοδήματος φορολογικών ετών 2013, 2014 και 2015, ποσό 48.609,28 ευρώ συνολικά. Για τις κατασχέσεις που επιβλήθηκαν με τα 10606 και 10603/2017 κατασχετήρια έγγραφα, τα οικεία πιστωτικά ιδρύματα (Τράπεζα Πειραιώς και Άλφα Τράπεζα) υπέβαλαν νόμιμα και εμπρόθεσμα θετικές δηλώσεις.

2. Επίσης, με τα κατασχετήρια έγγραφα του Προϊσταμένου της ίδιας Δ.Ο.Υ. με αριθμούς 10611, 10614, 10617 και 10618/30.3.2017 επιβλήθηκαν αναγκαστικές κατασχέσεις στα χέρια των παραπάνω πιστωτικών ιδρυμάτων, ως τρίτων, για την είσπραξη οφειλών της Γ.Ρ, ποσού 33.690,60 ευρώ, ως κληρονόμου, κατά ποσοστό $\frac{3}{4}$ εξ αδιαιρέτου του παραπάνω αποβιώσαντος οφειλέτη του Δημοσίου. Για τις κατασχέσεις που επιβλήθηκαν με τα κατασχετήρια έγγραφα 10618, 10611 και 10617/ 2017, τα οικεία πιστωτικά ιδρύματα (Τράπεζα Πειραιώς, Εθνική Τράπεζα και Τράπεζα Eurobank), υπέβαλαν θετικές δηλώσεις.

3. Στις 18.10.2017, οι προαναφερόμενες οφειλέτιδες του Δημοσίου Λ.Ρ και Λ.Ρ, υπέβαλαν, στο Ειρηνοδικείο Ερμούπολης, αίτηση για την υπαγωγή των οφειλών τους στο ν. 3869/2010 «*Ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων*», το οποίο, με την προσωρινή διαταγή του με ημερομηνία 15.12.2017, διέταξε την αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων εναντίον τους και τη διατήρηση της πραγματικής και νομικής κατάστασης της κινητής και ακίνητης περιουσίας τους, μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης για την παραπάνω αίτηση, ενώ με την 32/23-8-2018 οριστική απόφασή του ρύθμισε τις οφειλές των αιτουσών, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι οφειλές προς το Δημόσιο, για τις οποίες είχαν επιβληθεί οι παραπάνω κατασχέσεις.

4. Μετά την έκδοση της οριστικής αυτής απόφασης οι οφειλέτιδες ζήτησαν, με αιτήσεις τους προς τη Δ.Ο.Υ Σύρου, την άρση των παραπάνω κατασχέσεων που είχε επιβάλλει σε βάρος τους το Δημόσιο.

5. Με τα κατασχετήρια έγγραφα με αριθμούς 2641 έως και 2647/3-2-2017 του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Ηλιούπολης επιβλήθηκαν σε βάρος του Δ.Σ., για οφειλή του ύψους 2.389,01 ευρώ, λόγω εκχώρησης μισθών και στα χέρια των πιστωτικών ιδρυμάτων Attica Bank, Εθνικής Τράπεζας, ΑΛΦΑ Τράπεζας, Eurobank Ergasias, Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε., Citibank International Limited και HCBS Bank, ως τρίτων, αναγκαστικές κατασχέσεις. Από τα πιστωτικά

αυτά ιδρύματα θετική δήλωση υπέβαλε, την 10-2-2017, μόνον η ΑΛΦΑ Τράπεζα.

6. Την 31.3.2017, ο Δ.Σ υπέβαλε στο Ειρηνοδικείο Αθηνών αίτηση για την υπαγωγή των οφειλών του στις διατάξεις του ν. 3869/2010, στις οποίες συμπεριέλαβε και την παραπάνω οφειλή προς το Δημόσιο. Με την από 8.5.2017 προσωρινή διαταγή του Δικαστηρίου αυτού διατάχθηκε η αναστολή λήψης καταδιωκτικών μέτρων σε βάρος του αιτούντος-οφειλέτη και η διατήρηση της πραγματικής και νομικής κατάστασης της περιουσίας του, ενώ με την απόφασή του με αριθμό 2966/2018, έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι η απαλλαγή του οφειλέτη από κάθε τυχόν υφιστάμενο υπόλοιπο των χρεών του έναντι των μετεχόντων πιστωτών θα επέλθει κατά νόμο (άρθρο 11 παρ. 1 του ν. 3869/2010) υπό τον όρο της κανονικής εκτέλεσης των υποχρεώσεών του, οι οποίες προβλέπονται από την ρύθμιση για μηνιαίες καταβολές επί μια τριετία. Η Τράπεζα ΑΛΦΑ ΑΕ και ενώ είχε πλέον εκδοθεί η τελευταία αυτή απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών παρακράτησε από το λογαριασμό του οφειλέτη Δ.Σ. και απέδωσε την 20.8.2018 στη Δ.Ο.Υ Ηλιούπολης το ποσό των 338,15 ευρώ, για εξόφληση ισόποσου τμήματος της οφειλής του προς το Δημόσιο

7. Ενόψει των παραπάνω περιστατικών και του γεγονότος ότι στις δικαστικές αποφάσεις περί ρύθμισης των χρεών των οφειλετών του Δημοσίου, σύμφωνα με το ν.3869/2010, δεν περιλαμβάνεται πρόβλεψη για την τύχη των αναγκαστικών κατασχέσεων που είχαν επιβληθεί από αυτό στα χέρια τρίτων, υποβλήθηκαν από την ΑΑΔΕ προς το ΝΣΚ τα αναφερόμενα στην περίληψη της παρούσας ερωτήματα, για τα οποία εκδόθηκε η γνωμοδότηση, με αριθμό 189/2019 του Β΄ Τμήματος του ΝΣΚ., με την οποία δόθηκαν οι εξής απαντήσεις: α) ότι οι επιβληθείσες κατασχέσεις εις χείρας των παραπάνω Τραπεζών είναι ισχυρές και έγκυρες και παράγουν όλες τις έννομες συνέπειές τους, με κυριότερη την υποχρέωση αυτών να καταβάλουν στο Δημόσιο τα ποσά που οφείλουν στους οφειλέτες του μέχρι το ύψος του ποσού της επιβληθείσας κατάσχεσης, τόσο για τις γεννηθείσες όσο και για τις μέλλουσες απαιτήσεις και ότι υφίσταται δυνατότητα περιορισμού των κατασχέσεων για το ποσό που έχει ορισθεί με τις 2966/2018 και 32/2018 αποφάσεις των Ειρηνοδικείου Αθηνών και Ερμούπολης αντίστοιχα, εφόσον πρόκειται αποδεδειγμένα για απαιτήσεις που γεννήθηκαν μετά την υποβολή της αίτησης

υπαγωγής των οφειλετών του Δημοσίου στις διατάξεις του ν. 3869/2010, β) ότι οι Τράπεζες υποχρεούνται, ως οφειλέτες του Δημοσίου, να καταβάλουν τα ποσά που έχουν και κατασχέθηκαν στα χέρια τους μετά την έκδοση των παραπάνω δικαστικών αποφάσεων στο Δημόσιο, το οποίο δύναται να περιορίσει τις κατασχέσεις με τους προαναφερθέντες όρους, γ) ότι οι διατάξεις περί συμψηφισμού δεν τυγχάνουν εφαρμογής στις υπό εξέταση περιπτώσεις και δ) ότι τυχόν εισπραχθέντα ποσά δια των επιβληθεισών κατασχέσεων που απετέλεσαν και αντικείμενο ρύθμισης βάσει δικαστικής απόφασης θα επιστραφούν ως αχρεωστήτως καταβληθέντα, ο δε τρόπος επιστροφής είναι ζήτημα αναγόμενο στην σφαίρα επιλογών της υπηρεσίας.

8. Η παραπάνω γνωμοδότηση δεν έγινε αποδεκτή από τον Διοικητή της ΑΑΔΕ, ο οποίος, με το έγγραφο με αριθμό πρωτ. Δ.ΕΙΣΠΡ.Ε 1090981ΕΞ 2020/29-7-20, ζήτησε την εισαγωγή των ερωτημάτων στην Ολομέλεια του Ν.Σ.Κ, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 3 του ν. 3086/2002 (Οργανισμός του ΝΣΚ).

Νομοθετικό πλαίσιο

9. Με την διάταξη του άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος προβλέπεται ότι:

«Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της διοίκησης.».

10. Με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3068/2002 «*Συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις*» (Α' 274) ορίζεται ότι: «*Το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου είναι όλες οι αποφάσεις των διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές κατά τις οικείες δικονομικές διατάξεις και τους όρους που κάθε απόφαση τάσσει...».*

11. Με τις διατάξεις των άρθρων 30, 30Α, 30Β και 83 του ν.δ 356/1974 «Περί Κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων» (ΚΕΔΕ), (Α΄ 90) ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρον 30 Κατάσχεσις εις χείρας τρίτων

1. ... 2. ... 3. Από της ημέρας κοινοποιήσεως του κατασχετηρίου εις τον τρίτον δεν δύναται ούτος να αποδώση προς τον οφειλέτην του Δημοσίου τα κατατεθέντα χρήματα ή πράγματα ουδέ δύναται να συμψηφίση προς ανταπαιτήσεις του μεταγενεστέρας της κατασχέσεως, της κατασχέσεως επιφερούσης τα αποτελέσματα αυτοδικαίως χωρούσης αναγκαστικά εκχώρησης. 4. ....

Άρθρο 30Α

Κατασχέσεις στα χέρια πιστωτικών ιδρυμάτων

Ειδικά για κατασχέσεις απαιτήσεων στα χέρια πιστωτικών ιδρυμάτων, το κατασχετήριο έγγραφο κοινοποιείται στο κεντρικό κατάστημα ή σε οποιοδήποτε υποκατάστημα αυτών και μπορεί να περιέχει πολλούς οφειλέτες του Δημοσίου. Στο κατασχετήριο αυτό έγγραφο επισυνάπτεται για τον κάθε οφειλέτη πίνακας στον οποίο αναφέρεται το είδος και το ποσό κάθε οφειλής, ως και ο αριθμός και η χρονολογία βεβαίωσης της. ....

Άρθρο 30Β Κοινοποιήσεις μέσω διαμετακομιστικών κόμβων ηλεκτρονικής επικοινωνίας:

1. Προκειμένου ειδικά για κατασχέσεις απαιτήσεων στα χέρια πιστωτικών ιδρυμάτων, οι κοινοποιήσεις τόσο του κατασχετηρίου όσο και της δήλωσης του άρθρου 32 με το πιο πάνω παραστατικό, ενεργούνται μέσω μοναδικών διαμετακομιστικών κόμβων ηλεκτρονικής διασύνδεσης και επικοινωνίας, ...

Η κοινοποίηση του κατασχετηρίου θεωρείται ότι συντελέστηκε κατά την ημερομηνία και ώρα αποστολής της ηλεκτρονικής βεβαίωσης παραλαβής του από το πιστωτικό ίδρυμα, μέσω του διαμετακομιστικού κόμβου που δηλώθηκε από αυτό. ...

2. Τα κατασχεθέντα ποσά αποδίδονται είτε στο λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδος είτε στην υπηρεσία που επέβαλε την κατάσχεση υποχρεωτικά εντός δέκα (10) ημερών από την υποβολή της δήλωσης του πιστωτικού ιδρύματος, σύμφωνα με διαδικασία που ορίζεται στην απόφαση της προηγούμενης παραγράφου. 3. ...4. ... .

Άρθρο 83

Ενέργειες και αποτελέσματα συμψηφισμού

1. Βέβαιη και εκκαθαρισμένη χρηματική απαίτηση του οφειλέτη κατά του Δημοσίου, η οποία αποδεικνύεται με τελεσίδικη δικαστική απόφαση ή δημόσιο έγγραφο, συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη αυτού προς το Δημόσιο.

2. Ο συμψηφισμός προτείνεται με δήλωση του οφειλέτη που υποβάλλεται στη Δ.Ο.Υ., η οποία είναι αρμόδια για την είσπραξη του χρέους. Ο συμψηφισμός μπορεί να ενεργείται και αυτεπάγγελτα, με πράξη του προϊσταμένου της ίδιας υπηρεσίας, εφόσον από τα υπάρχοντα στοιχεία αποδεικνύεται η απαίτηση του οφειλέτη. Απαίτηση του Δημοσίου παραγεγραμμένη αντιτάσσεται σε συμψηφισμό για μια τριετία από τη συμπλήρωση της παραγραφής.

Η δήλωση του οφειλέτη για συμψηφισμό της απαίτησης κατά του Δημοσίου ή το έγγραφο του προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. για αυτεπάγγελτο συμψηφισμό κοινοποιείται στην εκκαθαρίζουσα την απαίτηση υπηρεσία, η οποία υποχρεούται σε άμεση απόδοση του συμψηφισθέντος ποσού. 3....

4. Με το συμψηφισμό οι αμοιβαίες απαιτήσεις αποσβένονται από την ημερομηνία που συνυπήρξαν και κατά το μέρος που καλύπτονται, με την επιφύλαξη των άρθρων 89 και 94 του ν. 2362/1995 (Φ Ε Κ 247 Α').

.....5.....6.....7. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα».

12. Με τις διατάξεις των άρθρων 1, 4, 8 και 11 του ν. 3869/2010 (Α' 130) όπως ισχύουν, ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 1

1. Φυσικά πρόσωπα που στερούνται πτωχευτικής ικανότητας υπό την έννοια του άρθρου 2 του ν. 3588/2007 και έχουν περιέλθει, χωρίς δόλο, σε μόνιμη και γενική αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών τους, δικαιούνται να υποβάλουν στο αρμόδιο δικαστήριο αίτηση για την ρύθμιση των οφειλών τους κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Την ύπαρξη δόλου αποδεικνύει ο πιστωτής.....

Απαλλαγή του οφειλέτη σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου από τα χρέη του, όπως αυτά περιγράφονται στην αίτηση της παραγράφου 1 του άρθρου 4 επιτρέπεται μόνο μία φορά. Απαίτηση πιστωτή, η οποία δεν έχει συμπεριληφθεί στην αίτηση δεν επηρεάζεται από τη διαδικασία διευθέτησης των οφειλών του αιτούντος κατά τον παρόντα νόμο.

2. Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου εμπίπτει το σύνολο των οφειλών των προσώπων της παραγράφου 1 προς τους ιδιώτες. Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου περιλαμβάνονται επίσης: α) οι βεβαιωμένες οφειλές στην Φορολογική Διοίκηση σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), τον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.) και τον Τελωνειακό Κώδικα, όπως έχουν διαμορφωθεί με βάση τις προσαυξήσεις και τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής που τις επιβαρύνουν, β) οι βεβαιωμένες οφειλές προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' και β' βαθμού και τα νομικά πρόσωπα αυτών, όπως έχουν διαμορφωθεί με βάση τις προσαυξήσεις και τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής, συμπεριλαμβανομένων των οφειλών που προκύπτουν από εισφορά σε χρήμα ή την μετατροπή εισφοράς γης σε χρήμα των προς ένταξη ή και των ήδη ενταγμένων ιδιοκτησιών, σύμφωνα με το ν.1337/1983 από φόρους και τέλη προς το Δημόσιο και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και γ) ασφαλιστικές οφειλές προς τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης, όπως έχουν διαμορφωθεί με βάση τις προσαυξήσεις και τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής. Τα αναφερόμενα στα στοιχεία α', β' και γ' πρόσωπα, δεν επιτρέπεται να συνιστούν το σύνολο των πιστωτών του αιτούντος και οι οφειλές του προς αυτά υποβάλλονται σε ρύθμιση κατά τον παρόντα νόμο μαζί με τις οφειλές του προς τους ιδιώτες πιστωτές. 3. ....4.....

Άρθρο 4

1. ....2, ..., ...3. ...4, ...5. Η δικάσιμος για τη συζήτηση της αίτησης του οφειλέτη προσδιορίζεται υποχρεωτικώς εντός έξι (6) μηνών από την ημερομηνία ολοκλήρωσης της κατάθεσής της. Ο οφειλέτης πρέπει εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την ολοκλήρωση της κατάθεσης της αιτήσεώς του να επιδώσει αντίγραφο αυτής στους πιστωτές και τους εγγυητές του. Με την ολοκλήρωση της κατάθεσης της αίτησης προσδιορίζεται επίσης η ημέρα επικύρωσης, κατά την οποία είτε επικυρώνεται ο ενδεχόμενος προδικαστικός συμβιβασμός από τον Ειρηνοδίκη είτε συζητείται αι ενδεχόμενο αίτημα για την έκδοση προσωρινής διαταγής και τη λήψη προληπτικών μέτρων κατ' εφαρμογή του άρθρου 781 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Η ημέρα επικύρωσης προσδιορίζεται υποχρεωτικώς εντός δύο (2) μηνών από την ολοκλήρωση της κατάθεσης της αίτησης. Η ημέρα συζήτησης της αιτήσεως του άρθρου 5α προσδιορίζεται υποχρεωτικώς εντός δύο (2) μηνών από την

ολοκλήρωση της κατάθεσης της αίτησης. Μέχρι την ημέρα της επικύρωσης ή της συζήτησης της αναστολής ή της συζήτησης της αιτήσεως του άρθρου 5α απαγορεύεται η λήψη καταδικωτικών μέτρων κατά του οφειλέτη όσον αφορά τις απαιτήσεις των πιστωτών που έχουν περιληφθεί στην αίτηση του και η μεταβολή της πραγματικής και νομικής κατάστασης της περιουσίας του.

Άρθρο 8

1.....2. Αν τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη δεν είναι επαρκή, το δικαστήριο, αφού αφαιρέσει το ποσό που απαιτείται για την κάλυψη των ευλόγων δαπανών διαβίωσης του ιδίου και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, όπως αυτές εκάστοτε προσδιορίζονται με απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους δυνάμει του ν. 4224/2013 ή μέχρις ότου εκδοθεί η ανωτέρω απόφαση, όπως αυτές προσδιορίζονται στην Έρευνα Οικονομικών Προϋπολογισμών (Ε.Ο.Π.) που διενεργεί κάθε χρόνο η Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία και στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης που βαρύνουν τον οφειλέτη, διατάσσει την καταβολή μηνιαίως, για χρονικό διάστημα τριών (3) ετών, του ποσού που απομένει με βάση τα περιουσιακά στοιχεία και τα πάσης φύσεως εισοδήματά του, για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών, συμμετρως διανεμόμενου. 3....4....5....6....

Άρθρο 11

1. Η κανονική εκτέλεση από τον οφειλέτη των υποχρεώσεων που επιβάλλονται με την απόφαση που εκδίδεται σε εφαρμογή των παραγράφων 2, 4 και 5 του άρθρου 8 επιφέρει, με την επιφύλαξη των όσων ορίζονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 4 και στην παράγραφο 2 του άρθρου 9, την αυτοδίκαιη απαλλαγή του από κάθε τυχόν υφιστάμενο υπόλοιπο οφειλής έναντι όλων των πιστωτών, ακόμη και έναντι εκείνων που δεν ανήγγειλαν τις απαιτήσεις τους. Ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει από το Ειρηνοδικείο, με αίτηση που κοινοποιείται στους πιστωτές και εκδικάζεται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, την πιστοποίηση της απαλλαγής του από το υπόλοιπο των οφειλών.

2. Αν ο οφειλέτης καθυστερεί την εκπλήρωση των υποχρεώσεων από τη ρύθμιση οφειλών, με συνέπεια το συνολικό ύψος του ποσού σε καθυστέρηση να υπερβαίνει αθροιστικώς την αξία τριών (3) μηνιαίων δόσεων, διαδοχικών ή μη, ο θιγόμενος πιστωτής μπορεί να επιδώσει στον οφειλέτη εξώδικη όχληση με την οποία τον καλεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του εντός τριάντα (30)

ημερολογιακών ημερών. Αν ο οφειλέτης δεν συμμορφωθεί προσηκόντως, εκπίπτει αυτοδικαίως από τη ρύθμιση έναντι όλων των πιστωτών από την ημέρα που ο θιγόμενος πιστωτής επιδώσει σχετική δήλωση στους υπόλοιπους πιστωτές, υπό την προϋπόθεση ότι θα καταθέσει σχετικό σημείωμα με ενσωματωμένη την ανωτέρω αναφερόμενη εξώδικη όχληση στο φάκελο που τηρείται στο αρμόδιο δικαστήριο. Στην περίπτωση αυτή, ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει από το Ειρηνοδικείο την ανατροπή της έκπτωσής του αν αποδεικνύει ότι η μη καταβολή των δόσεων οφείλεται σε γεγονός ανωτέρας βίας, μη δυνάμενο να αντιμετωπιστεί με αίτηση μεταρρύθμισης της απόφασης ή ότι ο θιγόμενος πιστωτής άσκησε καταχρηστικά το δικαίωμα της παρούσας παραγράφου ...».

13. Με τις διατάξεις των άρθρων 440 και 441 του ΑΚ ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 440

Συμψηφισμός.

Ο συμψηφισμός επιφέρει απόσβεση των μεταξύ δύο προσώπων αμοιβαίων απαιτήσεων, όσο καλύπτονται, αν είναι ομοειδείς κατά το αντικείμενο και ληξιπρόθεσμες

Άρθρο 441

Πρόταση συμψηφισμού

Ο συμψηφισμός επέρχεται αν ο ένας τον επικαλεστεί με δήλωση προς τον άλλο. Η πρόταση του συμψηφισμού επιφέρει απόσβεση των αμοιβαίων απαιτήσεων από τότε που συνυπήρξαν ».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη μας από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

14. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 30 του Κ.Ε.Δ.Ε., η κατάσχεση από το Δημόσιο στα χέρια τρίτου ολοκληρώνεται με την κοινοποίηση του σχετικού κατασχετηρίου εγγράφου στον τρίτο, από την κοινοποίηση δε αυτή επέρχονται και οι συνέπειες της κατάσχεσης, δηλαδή η απαγόρευση της διάθεσης της απαίτησης που κατασχέθηκε από τον τρίτο στον δικό του δανειστή και καθού η εκτέλεση οφειλέτη του Δημοσίου, καθώς

και η αναγκαστική εκχώρηση της κατασχεθείσας απαίτησης στο Δημόσιο. Δηλαδή, σύμφωνα με την παραπάνω διάταξη, η κατασχεθείσα απαίτηση, αποχωρίζεται από την περιουσία του οφειλέτη και μεταβιβάζεται αυτοδίκαια από τον μέχρι τότε δικαιούχο της καθού η εκτέλεση στον κατασχόντα δανειστή Δημόσιο, το οποίο καθίσταται εκδοχέας της απαίτησης αυτής, ο δε τρίτος λογίζεται ως οφειλέτης του Δημοσίου, υπό την αναβλητική αίρεση της εμπρόθεσμης θετικής δήλωσής του (ΑΠ 114/1990, ΕΕΝ 1990, σελ.664, ΟΛΝΣΚ 220/2019, 277/2017, 247/2016, 341/2014, Γεωργιάδη-Σταθόπουλου, ΕΡΜΑΚ, σε άρθρ.461 ΑΚ). Εξάλλου, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 30B του Κ.Ε.Δ.Ε., ειδικά στις κατασχέσεις απαιτήσεων στα χέρια πιστωτικών ιδρυμάτων, ως τρίτων, η κοινοποίηση του κατασχετηρίου ενεργείται ηλεκτρονικά, μέσω διαμετακομιστικών κόμβων ηλεκτρονικής διασύνδεσης και επικοινωνίας, θεωρείται δε ότι συντελέστηκε η κατάσχεση κατά την ημερομηνία και ώρα αποστολής της ηλεκτρονικής βεβαίωσης παραλαβής του από το πιστωτικό ίδρυμα, μέσω του δηλωθέντος από αυτό διαμετακομιστικού κόμβου (ΑΠ1027/2020).

15. Αντικείμενο της κατάσχεσης στα χέρια τρίτου μπορεί να είναι και μέλλουσα χρηματική απαίτηση του καθού η εκτέλεση έναντι του τρίτου, η οποία τελεί υπό αίρεση, όρο ή προθεσμία, εφόσον κατά τον χρόνο της κατάσχεσης υφίσταται η βασική έννομη σχέση, η οποία αποτελεί την παραγωγική αιτία της κατασχόμενης απαίτησης. Συνεπώς, στην περίπτωση μελλοντικής απαίτησης, αρκεί ο τρίτος με τη δήλωσή του να αποδέχεται την ύπαρξη της παραπάνω βασικής έννομης σχέσης που στηρίζει το κατασχετήριο, η οποία θα του προσδώσει την ιδιότητα του τρίτου-οφειλέτη του καθού, αφού η ύπαρξη της σχέσης αυτής αποτελεί προϋπόθεση για τη δυνατότητα επιβολής της κατάσχεσης. Αν η απαίτηση είναι μέλλουσα κατά την εκπνοή της προθεσμίας υποβολής της δήλωσης από τον τρίτο, ο κατασχών, με την πάροδο αυτής, υπεισέρχεται απλά στη θέση του καθού η κατάσχεση και καθίσταται δικαιούχος του οποιουδήποτε κατά το ουσιαστικό δίκαιο δικαιώματός του. Την πλήρη απαίτηση την αποκτά, όμως, από τη γένεσή της, που αποτελεί αίρεση δικαίου (Γεωργιάδη.-Σταθόπουλου, ΕρμΑΚ, άρθρο 455 ΑΚ), οπότε και ο οφειλέτης τρίτος είναι υποχρεωμένος να καταβάλει στον κατασχόντα (ad hoc ΠΠΘεσσαλ. 10250/2003 με τις εκεί παραπομπές, ΟΛΝΣΚ 247/2016, 341/2014, ΝΣΚ 163/2017). Η χρονική διάρκεια της κατάσχεσης, όταν αυτή

επιβάλλεται σε μέλλουσες απαιτήσεις δεν ρυθμίζεται από τον ΚΕΔΕ, πρέπει όμως να γίνει δεκτό, με βάση τα γενικά ισχύοντα στην κατάσχεση εις χείρας τρίτου, ότι η επιβληθείσα κατάσχεση αναπτύσσει τις έννομες συνέπειές της μέχρι την ολοσχερή εξόφληση της απαίτησης του κατασχόντος (ΟΛΝΣΚ 220/2019, 163/2017, πρβλ. Α. Γέροντα - Α. Ψάλτη, σελ.417).

16. Όπως γίνεται δεκτό, στην περίπτωση της κατάσχεσης στα χέρια τρίτου η απόσβεση της οφειλής του καθού έναντι του κατασχόντος δεν επέρχεται κατά την στιγμή της συντέλεσης της εκχώρησης της απαίτησης (ΚΠολΔ 988 παρ. 1) αλλά με την καταβολή (οικειοθελή ή αναγκαστική) του κατασχεθέντος ποσού από το τρίτο στον κατασχόντα δανειστή. Υπό την έννοια αυτή, η εκ του νόμου εκχώρηση της απαίτησης γίνεται χάριν καταβολής (και όχι αντί καταβολής πρβλ. και ΑΚ 421). Εάν, λοιπόν, για οποιονδήποτε λόγο (π.χ. αφερεγγυότητα τρίτου κ.α.) δεν καταστεί τελικά δυνατή η καταβολή εκ μέρους του τρίτου, ο καθού παραμένει οφειλέτης έναντι του επισπεύδοντος, υποκείμενος και σε άλλα μέσα αναγκαστικής εκτέλεσης εκ μέρους του τελευταίου (Μπρίνια, Αναγκαστική Εκτέλεση ΙΙΙ, άρθρο 988 παρ. 463 V, σελ.1386 – 1387).

17. Από τα προαναφερθέντα σαφώς προκύπτει ότι η κατάσχεση από το Δημόσιο στα χέρια πιστωτικού ιδρύματος ως τρίτου, συνεπάγεται μεν εκχώρηση της απαίτησης του οφειλέτη του και καθού η εκτέλεση χωρίς, όμως, να επέρχεται και απόσβεση της απαίτησης αυτής πριν την καταβολή του οφειλόμενου ποσού στο Δημόσιο. Για τις μελλοντικές απαιτήσεις για τις οποίες επιβλήθηκε κατάσχεση στα χέρια Τράπεζας ως τρίτης και οι οποίες στηρίζονται σε υφιστάμενη έννομη σχέση (π.χ. δανειακή σύμβαση) αυτές, αφού γεννηθούν, δεν αποσβέννυνται πριν το γεγονός της καταβολής. Σε περίπτωση ματαίωσης, για οποιονδήποτε λόγο, ενός τέτοιου γεγονότος, η μη ικανοποίηση με καταβολή της εκχωρηθείσας απαίτησης σημαίνει ότι ο οφειλέτης του Δημοσίου και καθού η εκτέλεση εξακολουθεί, παρότι έχει εκ του νόμου εκχωρήσει τις μελλοντικές του απαιτήσεις, να οφείλει, δεδομένου ότι ουδέποτε με την εκχώρηση αποσβέστηκε η οφειλή του.

18. Περαιτέρω, η υπαγωγή του οφειλέτη στις ρυθμίσεις του ν.3869/2010 και η συνακόλουθη απαγόρευση της μεταβολής της περιουσιακής και νομικής του κατάστασης, καθώς επίσης και της λήψης σε βάρος του καταδικωκτικών μέτρων, δεν έχει ως έννομη συνέπεια την άρση των κατασχέσεων που επιβλήθηκαν σε βάρος του στα χέρια τρίτου, σε χρόνο πριν από την έναρξη

ισχύος των αποτελεσμάτων της υπαγωγής στις ρυθμίσεις του παραπάνω νόμου, ούτε βέβαια των ιδίων κατασχέσεων που επιβλήθηκαν πριν από την κατάθεση της αίτησης για την υπαγωγή οφειλέτη στις ρυθμίσεις του νόμου αυτού, αφού από και με την επίδοση του κατασχετηρίου στον τρίτο επέρχεται από τον νόμο αναγκαστική εκχώρηση των απαιτήσεων που κατασχέθηκαν στο Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο καθίσταται δικαιούχος των κατασχεθεισών απαιτήσεων (πρβλ. ΟΛΝΣΚ 220/2019).

19. Ως εκ τούτου, τα ποσά που καταβλήθηκαν από τον τρίτο στο Δημόσιο μέχρι την έναρξη ισχύος της δικαστικής ρύθμισης των χρεών του οφειλέτη, σύμφωνα με το ν.3869/2010 (βλ. άρθρο 4 παρ. 5 προτελευταίο εδάφιο του νόμου αυτού που προστέθηκε με την παράγραφο 3 του άρθρου 58 του ν. 4549/2018), και αφορούν κατασχεθείσες και γεγενημένες, μέχρι την ημερομηνία αυτή απαιτήσεις, ορθώς καταβλήθηκαν και η δικαστική αυτή ρύθμιση ουδεμία έννομη συνέπεια επάγεται για τις απαιτήσεις αυτές.

20. Όσον αφορά στις απαιτήσεις του οφειλέτη του Δημοσίου που κατασχέθηκαν στα χέρια τρίτου και απορρέουν από συγκεκριμένη μεταξύ τους έννομη σχέση (π.χ σύμβαση μίσθωσης, δανείου κ.λπ.), οι οποίες γεννήθηκαν και κατέστησαν απαιτητές έναντι του τρίτου μετά την υπαγωγή του οφειλέτη στις ρυθμίσεις του ν.3869/2010 ή οι απαιτήσεις που είχαν γεννηθεί και καταστεί απαιτητές πριν την παραπάνω υπαγωγή και δεν έχουν καταβληθεί ή καταβλήθηκαν από τον τρίτο στο Δημόσιο μετά την υπαγωγή αυτή, διατυπώθηκαν στην Ολομέλεια δύο γνώμες:

21. Κατά την γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίστηκε από τους Ιωάννη-Κωνσταντίνο Χαλκιά, Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Βασιλική Δούσκα, Στέφανο Δέτση, Ευγενία Βελώνη, Βασιλική Πανταζή, Σπυρίδωνα Παπαγιαννόπουλο, Αντιπροέδρους του Ν.Σ.Κ, Δημήτριο Χανή, Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Δήμητρα Κεφάλια, Κωνσταντίνο Κατσούλα, Αλέξανδρο Ροϊλό, Αδαμαντία Καπετανάκη, Κυριακή Παρασκευοπούλου, Χριστίνα Διβάνη, Σταύρο Σπυρόπουλο, Βασίλειο Καραγεώργο, Πέτρο Κωνσταντινόπουλο, Χρήστο Μητκίδη, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα-Ασημακοπούλου, Μαρία Σπάσου, Ευάγγελο Μαρίνη, Ιουλία Σφυρή, Κωνσταντίνο Ζαμπάρα, Μιχαήλ Τζουβάρα, Νικόλαο Μουκαζή, Θεόδωρο Ράππη, Ευστράτιο Ηλιαδέλη, Παρασκευά Χρυσοστομίδα, Ιωάννη Αλεξανδράκη, Νικόλαο Πατηνιώτη, Φωτεινή Δεδούση, Κωνσταντίνο

Γεωργιάδη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι 32), με την οποία συντάχθηκε και ο εισηγητής Ιωάννης Μπακόπουλος (γνώμη χωρίς ψήφο), η κατάσχεση απαιτήσεων του οφειλέτη του Δημοσίου στα χέρια τρίτου που επιβλήθηκε πριν την υποβολή αίτησης υπαγωγής του οφειλέτη στις διατάξεις του ν. 3869/2010 είναι ισχυρή και έγκυρη και αναπτύσσει τις συνέπειες κατά το άρθρο 33 παρ. 3 του ΚΕΔΕ, παρά την ρύθμιση των οφειλών του καθού η κατάσχεση, σύμφωνα με το ν.3869/2010 (πρβλ. ΟΛΝΣΚ 220/2019) και, επομένως, ο τρίτος οφείλει ανελλιπώς να καταβάλλει στο Δημόσιο κάθε ποσό της κατασχεθείσας απαίτησης (γεγεννημένης ή μέλλουσας), σύμφωνα με τους όρους του κατασχετηρίου.

22. Κατ' αρχήν η υπαγωγή του οφειλέτη του Δημοσίου στις ρυθμίσεις του ν.3869/2010, εφόσον η ρύθμιση αυτή περιλαμβάνει τις οφειλές προς το Δημόσιο, για τις οποίες έχει επιβληθεί η κατάσχεση στα χέρια τρίτου, δεν συνεπάγεται υποχρέωση άρσης της κατάσχεσης, ούτε περιορισμό αυτής μέχρι το ύψος του ποσού της οφειλής που έχει ορισθεί με τη δικαστική απόφαση της ρύθμισης, δεδομένου ότι, από την κοινοποίηση του κατασχετηρίου, η απαίτηση μεταβιβάζεται (in jure) από τον μέχρι τότε δικαιούχο αυτής (καθού η εκτέλεση) στον κατασχόντα δανειστή, αποχωριζόμενη από την περιουσία του οφειλέτη. Ο δανειστής (Δημόσιο) καθίσταται εκδοχέας της απαίτησης αυτής, ο δε τρίτος λογίζεται ως οφειλέτης του δανειστή, υπό την αναβλητική αίρεση της θετικής δήλωσης του τρίτου (Ολ. ΝΣΚ, 220/2019, 341/2014). Αντικείμενο της κατάσχεσης αυτής, μπορεί να είναι χρηματική απαίτηση υπό αίρεση ή προθεσμία καθώς και μέλλουσα παρά το ότι κατά τον χρόνο της κατάσχεσης δεν έχουν συμπληρωθεί οι προϋποθέσεις της γέννησής της, υπό την απαραίτητη προϋπόθεση ότι, κατά τον χρόνο της κατάσχεσης, υφίσταται η βασική έννομη σχέση (εταιρεία, εντολή, μίσθωση, παρακαταθήκη, χρησιδάνειο και γενικά οποιαδήποτε, έστω και μη επώνυμη βασική σχέση), η οποία αποτελεί την παραγωγό αιτία της μελλοντικής απαίτησης (βλ. Ιω. Μπρίνιας, Αναγκαστική Εκτέλεση, τόμος τρίτος, Κατάσχεση εις χείρας τρίτου έκδοση β, σελ. 1243). Συνεπώς, στην περίπτωση μελλοντικής απαίτησης, αρκεί ο τρίτος με τη δήλωσή του να αποδέχεται την ύπαρξη της παραπάνω βασικής έννομης σχέσης που στηρίζει το κατασχετήριο, η οποία θα του προσδώσει την ιδιότητα του τρίτου οφειλέτη του καθού, αφού η ύπαρξη της σχέσης αυτής αποτελεί προϋπόθεση για τη

δυνατότητα επιβολής της κατάσχεσης (ΟΛΝΣΚ 220/2019). Εξάλλου, για την περίπτωση αναγκαστικής κατάσχεσης μέλλουσας ή υπό αίρεση απαίτησης στα χέρια τρίτου στην, παρεμφερή με την υπαγωγή οφειλέτη στις ρυθμίσεις του ν.3869/2010, διαδικασία της πτώχευσης, γίνεται δεκτό ότι η πτώχευση του καθού η κατάσχεση, μετά την επερχόμενη αυτοδίκαιη από τον νόμο εκχώρηση στον κατασχόντα της κατασχεθείσας απαίτησης, έχει ως συνέπεια ότι η κατασχεθείσα απαίτηση δεν περιλαμβάνεται στην πτωχευτική περιουσία, επειδή πλέον έχει περιέλθει στον κατασχόντα, ο οποίος μπορεί να επιδιώξει την είσπραξή της από το σύνδικο (ΑΠ 1540/2000, Ολ.ΑΠ 302/1959, ΝοΒ 7, 1021).

23. Περαιτέρω, από το σκοπό των διατάξεων του ν. 3869/2010, που συνίσταται στην προστασία του υπερχρεωμένου φυσικού προσώπου, την εξισορρόπηση των συμφερόντων των πιστωτών του, τη διαφάνεια της περιουσιακής κατάστασης (καθήκον ειλικρίνειας έναντι των πιστωτών αλλά και της ίσης μεταχείρισης αυτών), η οποία υπαγορεύει την υποχρέωση του αιτούντος-οφειλέτη να συμπεριλάβει στην αίτηση του όλους τους πιστωτές του, αλλά και το σύνολο των ληξιπρόθεσμων και μη, ώστε να μπορεί κάθε δανειστής να καθορίζει την στάση του βάσει της συνολικής οικονομικής κατάστασης του οφειλέτη του, συνάγεται ότι η συλλογική αυτή διαδικασία με το γνωστό χαρακτηριστικό της καθολικότητας καταλαμβάνει όλη την περιουσία του οφειλέτη και όλους τους πιστωτές, με μόνη εξαίρεση τις οφειλές του άρθρου 1 παρ. 2 του ν. 3869/2010. Επομένως, όπως άλλωστε έχει κριθεί σε ανάλογη περίπτωση οφειλής από στεγαστικά δάνεια, τα οποία το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων χορήγησε σε υπαλλήλους που συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις της κείμενης νομοθεσίας και τα οποία δάνεια οι δανειολήπτες εξοφλούν με επιτρεπόμενη κατά νόμο εκχώρηση του οριζόμενου ποσοστού των μηνιαίων απολαβών τους (ΑΠ 257/2020, 1031/2015), η διαδικασία του ν.3869/2010 καταλαμβάνει και τις κατασχεθείσες από το Δημόσιο στα χέρια τρίτου απαιτήσεις του οφειλέτη, από βασική έννομη σχέση, οι οποίες, γεννώνται και καθίστανται απαιτητές, μετά την έναρξη ισχύος της δικαστικής ρύθμισης των οφειλών του οφειλέτη κατά τον παραπάνω νόμο, υπό την έννοια ότι οι απαιτήσεις αυτές καταβάλλονται μεν από τον τρίτο στο Δημόσιο ανελλιπώς και σύμφωνα με τους όρους του κατασχετηρίου, πλην, όμως, πιστώνονται και εισπράττονται από την αρμόδια

υπηρεσία, σύμφωνα με τους όρους και στο ύψος που ορίζεται από τη δικαστική απόφαση της ρύθμισης των χρεών του οφειλέτη και υπό την προϋπόθεση ότι στη ρύθμιση αυτή περιλαμβάνεται και η οφειλή για την οποία επιβλήθηκε η κατάσχεση του Δημοσίου εις χείρας τρίτου (*«Απαιτήση πιστωτή, η οποία δεν έχει συμπεριληφθεί στην αίτηση, δεν επηρεάζεται από τη διαδικασία διευθέτησης των οφειλών του αιτούντος κατά τον παρόντα νόμο»*, άρθρο 1 ν. 3869/2010, τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1).

24. Αν μετά την κατά τα παραπάνω πίστωση απομένει υπόλοιπο ποσό (πλέον της ρύθμισης), αυτό επιστρέφεται στον οφειλέτη (όχι τον τρίτο που το κατέβαλε), καθόσον, λόγω της δικαστικής ρύθμισης και όσο αυτή ισχύει, το ποσό αυτό καθίσταται αχρεωστήτως καταβληθέν προς το Δημόσιο, επιτρέπεται, όμως, να συμψηφισθεί από την αρμόδια υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 83 του Κ.Ε.Δ.Ε και 440 και 441 Α.Κ. με τυχόν οφειλές του οφειλέτη, που δεν έχουν υπαχθεί στη δικαστική ρύθμιση.

25. Τέλος, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν.3869/2010, η οριστική απαλλαγή του οφειλέτη, τελεί υπό την αίρεση της ολοσχερούς εκπλήρωσης των όρων της δικαστικής ρύθμισης των χρεών έναντι όλων των πιστωτών, οι απαιτήσεις των οποίων υπήχθησαν στη ρύθμιση, συνάγεται ότι η επιβληθείσα από το Δημόσιο κατάσχεση στα χέρια τρίτου, αίρεται και η απαλλαγή του οφειλέτη από το χρέος για το οποίο επιβλήθηκε η κατάσχεση αυτή, επέρχεται, εφόσον με τις καταβολές από τον τρίτο ή τον οφειλέτη, κατά τα παραπάνω, καλύφθηκε το ύψος της οφειλής προς το Δημόσιο, όπως αυτό διαμορφώθηκε με τη δικαστική ρύθμιση και ο οφειλέτης προσκομίσει στην αρμόδια υπηρεσία τη δικαστική πιστοποίηση του άρθρου 11 παρ. 1 του ν.3869/2010.

26. Κατά την γνώμη της μειοψηφίας, που απαρτίστηκε από τους Θεόδωρο Ψυχογιό, Ανδρέα Ανδρουλιδάκη, Στυλιανή Χαριτάκη, Αντώνιο Τατσόπουλο, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου και Βασιλική Παπαθεοδώρου, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψηφοί 6), η εκχώρηση, που επέρχεται μετά την κατάσχεση απαιτήσεων στα χέρια τρίτου (άρθρα 982 επ. ΚΠολΔ και 30 επ. Κ.Ε.Δ.Ε.), συντελείται πάντοτε χάριν καταβολής και όχι αντί καταβολής (βλ. Ι. Μπρίνια, Αναγκ. Εκτέλεση, σελ. 1386, Σούρλα, ΕρμΑΚ, Εισαγ. 455 επόμε. αρ. 9, Σπυριδάκη, Αναγκ. Εκτέλεση 2018, σελ. 274). Τούτο σημαίνει ότι με την εκχώρηση αυτή παράγεται μεν

ενοχική υποχρέωση του τρίτου για καταβολή της οφειλής προς τον κατασχόντα, χωρίς, ωστόσο, να επέρχεται και απόσβεση αυτής, δεδομένου ότι απαιτείται προς τούτο και η (οικειοθελής ή αναγκαστική) καταβολή της οφειλής ή η απόσβεση αυτής με άλλο νόμιμο τρόπο, εκ μέρους του τρίτου (βλ. Δ. Κράνη και Ε. Ποδηματά ό.π.).

27. Συνεπώς, αν από την ημερομηνία επέλευσης της αναγκαστικής εκχώρησης της απαίτησης, λόγω κατάσχεσης αυτής στα χέρια τρίτου, μέχρι την εκ μέρους του καταβολή της στον κατασχόντα, συντρέξει λόγος αναστολής, αυτή δεν στερείται αντικειμένου, καθόσον η διαδικασία της εκτέλεσης ηρεμεί και κατά συνέπεια γεννάται υποχρέωση του τρίτου να απόσχει από την καταβολή των κατασχεθέντων στον κατασχόντα δανειστή (και ήδη εκδοχέα) (Αντί πολλών, βλ. ΜΠρΑθ 1895/2017, Αρμ 2017, 1750, ΜΠρ Ροδ 414/2013, Δημ. ΝΟΜΟΣ, ΜΠρ Αθ 3870/2013 ΝοΒ 2013,982, ΔΠρ Αθ 3292/2012 ΔΔΙΚΗ 2013,1120, ΔΠρΑθ 433/2009, ΕΔΚΑ 2010, 68, ΔΠρΑθ 1462/2009, ΕΔΚΑ 2010, 1154 με τις οποίες γίνεται δεκτό ότι χωρεί αναστολή καταβολής των ήδη κατασχεμένων στα χέρια τρίτου). Εννοείται ότι η υποχρέωση αυτή συντρέχει -και μάλιστα *a fortiori*- και όταν η κατασχεθείσα απαίτηση είναι μελλοντική ή τελεί υπό αίρεση. Σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις, ο τρίτος διακρατεί τα κατασχεθέντα, ως οιονεί μεσεγγυούχος, προκειμένου να αποδώσει αυτά προσηκόντως μετά την άρση της αναστολής (βλ. ΟΛΝΣΚ 341/2014, ΝΣΚ 163/2017, 91/2014).

28. Τα προαναφερθέντα ισχύουν κατά μείζονα λόγο στα πλαίσια των διατάξεων του ν. 3869/2010 (βλ. άρθρα 4 παρ. 5 και 5 παρ.2, 6 παρ.1,2,5), που προνοούν ρητά όχι μόνο για την απαγόρευση των καταδιωκτικών μέτρων κατά του οφειλέτη-καθού, αλλά και για τη διατήρηση και μη μεταβολή της πραγματικής και νομικής κατάστασης της περιουσίας του, με στόχο την αποτροπή οιασδήποτε μείωσης του ενεργητικού της, ώστε να υπάρξει μια συνολική διευθέτηση των οφειλών, με σκοπό την οικονομική ελάφρυνση του οφειλέτη. Επομένως, είναι προφανές ότι, αν δεν είχε χωρήσει είσπραξη μέχρι την ως άνω απαγόρευση, αυτή καθιστά σαφώς ανεπίτρεπτη την εκ μέρους του τρίτου απόδοση των κατεσχημένων στον κατασχόντα δανειστή (δηλαδή, στην προκειμένη περίπτωση, στο Δημόσιο).

29. Περαιτέρω, οι μη εισπραχθείσες από το Δημόσιο οφειλές του καθού καταλαμβάνονται από την απόφαση ρύθμισης των χρεών (εφόσον, βεβαίως,

έχουν υπαχθεί στη αίτηση του οφειλέτη) και ικανοποιούνται στην έκταση που ορίζεται από την απόφαση αυτή. Αν γίνει δεκτό το αντίθετο, τότε ασφαλώς δεν έχουν κανένα απολύτως νόημα οι διατάξεις περί διατήρησης αμείωτης της περιουσίας του οφειλέτη μέχρι την έκδοση της απόφασης.

30. Δεν υφίσταται αμφιβολία ότι οι ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις του καθού - οφειλέτη σε βάρος του τρίτου, εφόσον καταβλήθηκαν από τον τρίτο στο Δημόσιο πριν από την ήδη αναφερθείσα απαγόρευση της μεταβολής της περιουσιακής κατάστασης του οφειλέτη, κατά το ν.3869/2010, νόμιμα καταβλήθηκαν και δεν αναζητούνται από τον τελευταίο. Εάν, όμως, οι ληξιπρόθεσμες ή και οι μελλοντικές απαιτήσεις του καθού καταβλήθηκαν από τον τρίτο στο Δημόσιο μετά την πιο πάνω απαγόρευση ή μετά την απόφαση ρύθμισης των χρεών και η απόφαση αυτή μείωσε την απαίτηση του Δημοσίου, για την οποία επέβαλε την κατάσχεση, τότε το Δημόσιο έχει υποχρέωση για επιστροφή του επί πλέον ποσού, ως αχρεωστήτως εισπραχθέντος, ενώ, ευλόγως, δεν τίθεται στην περίπτωση αυτή ζήτημα συμψηφισμού.

Απάντηση

31.Ενόψει όλων των παραπάνω, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α΄ Τακτική Ολομέλεια) στα ερωτήματα που τέθηκαν, γνωμοδοτεί ως εξής:

α) Η κατάσχεση του Δημοσίου απαιτήσεων του οφειλέτη στα χέρια τρίτου που επιβλήθηκε πριν την υποβολή αίτησης υπαγωγής του οφειλέτη στις διατάξεις του ν. 3869/2010 είναι ισχυρή και έγκυρη και αναπτύσσει τις κατά το άρθρο 33 παρ. 3 του ΚΕΔΕ συνέπειες, παρά την ρύθμιση των οφειλών του καθού η κατάσχεση, σύμφωνα με το ν.3869/2010 και, επομένως, ο τρίτος οφείλει ανελλιπώς να καταβάλλει στο Δημόσιο κάθε ποσό της κατασχεθείσας απαίτησης (γεγεννημένης ή μέλλουσας), σύμφωνα με τους όρους του κατασχετηρίου (**κατά πλειοψηφία**).

β) Τα ποσά που καταβλήθηκαν από τον τρίτο στο Δημόσιο μέχρι την έναρξη ισχύος της δικαστικής ρύθμισης των χρεών του οφειλέτη, σύμφωνα με το ν.3869/2010, και αφορούν κατασχεθείσες και γεγεννημένες, μέχρι την ημερομηνία αυτή, απαιτήσεις, ορθώς καταβλήθηκαν και η δικαστική αυτή ρύθμιση ουδεμία έννομη συνέπεια επάγεται για τις απαιτήσεις αυτές (**ομόφωνα**).

γ) Ποσά που καταβλήθηκαν ή θα καταβληθούν από τον τρίτο στο Δημόσιο και αφορούν κατασχεθείσες μέλλουσες απαιτήσεις, οι οποίες γεννήθηκαν μετά την έναρξη ισχύος της δικαστικής ρύθμισης των χρεών του οφειλέτη, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3869/2010, εισπράττονται και πιστώνονται από την αρμόδια υπηρεσία, σύμφωνα με τους όρους της δικαστικής ρύθμισης των χρεών του οφειλέτη και υπό την προϋπόθεση ότι στη δικαστική ρύθμιση περιλαμβάνεται η οφειλή για την οποία επιβλήθηκε η κατάσχεση **(κατά πλειοψηφία)**.

δ) Αν μετά την κατά τα παραπάνω πίστωση απομένει υπόλοιπο ποσό (πλέον της ρύθμισης), αυτό επιστρέφεται στον οφειλέτη (όχι τον τρίτο που το κατέβαλε) ως αχρεωστήτως εισπραχθέν. Το επιπλέον αυτό ποσό μπορεί να συμψηφισθεί από την αρμόδια υπηρεσία με τυχόν οφειλές του οφειλέτη που δεν έχουν αποτελέσει αντικείμενο της δικαστικής ρύθμισης **(κατά πλειοψηφία)**.

ε) Η κατάσχεση του Δημοσίου απαιτήσεων του οφειλέτη στα χέρια τρίτου αίρεται μόνον εφόσον με τις καταβολές από τον τρίτο ή τον οφειλέτη, κατά τα παραπάνω, καλύφθηκε το ύψος της οφειλής προς το Δημόσιο, όπως αυτό διαμορφώθηκε με τη δικαστική ρύθμιση και ο οφειλέτης προσκομίσει στην αρμόδια υπηρεσία τη δικαστική πιστοποίηση του άρθρου 11 παρ. 1 του ν.3869/2010 **(κατά πλειοψηφία)**.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 09- 04 - 2021

Ο Πρόεδρος

Ο Εισηγητής

Ιωάννης - Κωνσταντίνος Γ. Χαλκιάς
Πρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Ιωάννης Α. Μπακόπουλος
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ